

Nieuwsbrief SR Updates - Nummer 25, 2016

Nummer 25, 2016

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:1331](#) 28-06-2016

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:1333](#) 28-06-2016

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:1335](#) 28-06-2016

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:1115](#) 07-06-2016

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2016:1114](#) 07-06-2016

Annotatie

[Annotatie bij Hoge Raad 26 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:733.](#)

mr. dr. B.J.V. Keupink

RECHTSPRAAK

Slagende middelen met betrekking tot het vaststellen van het wederrechtelijk verkregen voordeel.

Het eerste middel bevat de klacht dat het oordeel van het hof dat de betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft verkregen uit het in de met deze ontnemingsprocedure samenhangende strafzaak 'bewezenverklaarde witwassen en soortgelijke feiten' ontoereikend is gemotiveerd. Het tweede middel klaagt dat het hof de betalingsverplichting mede heeft opgelegd ter ontneming van voordeel dat is verkregen uit een feit waarvan de betrokkene is vrijgesproken.

In de met deze ontnemingsprocedure verband houdende strafzaak is onder 1 bewezenverklaard dat de betrokkene zich heeft schuldig gemaakt aan – kort gezegd – witwassen van geldbedragen door storting op, en opname van, buitenlandse bankrekeningen. Ter zake van het onder 1 eveneens tenlastegelegde – kort gezegd – witwassen van onroerend goed op Ibiza is de betrokkene vrijgesproken.

In de onder 2.2 weergegeven overwegingen heeft het hof als zijn oordeel tot uitdrukking gebracht dat het bewezenverklaarde witwassen tot het door de betrokkene wederrechtelijk verkrijgen van voordeel heeft geleid en dat voordeel geschat op, in totaal, € 1.692.461,77. Dit oordeel heeft het hof kennelijk mede gebaseerd op de opvatting dat onder meer de contante stortingen op bankrekeningen bij Duitse en Luxemburgse banken, nu zij voorwerpen van het bewezenverklaarde witwassen waren, reeds daardoor tot een bedrag van € 1.295.787,65 (te weten het totaal van € 55.737,65, € 736.050,00 en € 504.000,00) wederrechtelijk verkregen voordeel vormden. Die opvatting is niet juist (vgl. HR 13 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:3071). Zonder nadere motivering, die ontbreekt, is niet begrijpelijk dat de betrokkene daadwerkelijk wederrechtelijk voordeel heeft verkregen tot het bedrag van € 1.295.787,65 door middel van of uit de baten van het bewezenverklaarde witwassen. Daarover klaagt het middel terecht.

Voor zover in 's hofs hiervoor weergegeven overwegingen tot uitdrukking is gebracht dat het door het hof genoemde bedrag van € 396.674,12 is verkregen door middel van of uit baten van het bewezenverklaarde witwassen en soortgelijke feiten, heeft het hof onvoldoende inzicht gegeven in zijn gedachtegang.

Indien het hof heeft geoordeeld dat de ‘vermogenstoename onroerend goed Ibiza’ heeft te gelden als voordeel door middel van of uit de baten van het tenlastegelegde witwassen van onroerend goed op Ibiza, heeft het hof ten onrechte het bedrag van € 396.674,12 bij het ontnemingsbedrag betrokken reeds nu de verdachte is vrijgesproken van het tenlastegelegde witwassen voor zover dat ziet op onroerend goed op Ibiza (vgl. EHRM 1 maart 2007, nr. 30810/03, *NJ 2007/349 (Geerings tegen Nederland)*).

Indien het hof heeft geoordeeld dat de ‘vermogenstoename onroerend goed Ibiza’ is gerelateerd aan – want is op te vatten als voordeel uit de baten van – het tenlastegelegde witwassen voor zover dat ziet op het opnemen van een bankrekening en het ‘buiten het zicht houden’ van het bedrag van € 430.000,00 heeft het hof dat oordeel kennelijk gebaseerd op de opvatting dat het opnemen van dat geldbedrag, nu dit voorwerp van witwassen was, reeds daardoor wederrechtelijk voordeel vormde, waarbij uit die baten de ‘vermogenstoename onroerend goed Ibiza’ is ontstaan. Die opvatting is echter niet juist (vgl. HR 13 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:3071). Zonder nadere motivering, die ontbreekt, is niet begrijpelijk dat de betrokkene daadwerkelijk wederrechtelijk voordeel heeft verkregen tot een bedrag van € 396.674,12 door middel van of uit de baten van het bewezenverklarde witwassen.

De middelen slagen.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak en wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zittingsplaats Arnhem, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 28-06-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:1331

Zaaknummer: 15/01890

Rechters: A.J.A. van Dorst, E.F. Faase en M.J. Borgers

Advocaten: B.P. de Boer

Wetsartikelen: 36e Sr

RECHTSPRAAK

Het middel dat klaagt dat het hof het verweer dat het Openbaar Ministerie in de vervolging van de verdachte niet-ontvankelijk moet worden verklaard, ten onrechte, althans ontoereikend gemotiveerd heeft verworpen, faalt.

Advocaat-generaal E.J. Hofstee heeft geconcludeerd tot vernietiging van het bestreden arrest, doch alleen ter zake van het onder 3 tenlastegelegde en de strafoplegging, tot terugwijzing van de zaak naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zittingsplaats Arnhem, teneinde in zoverre opnieuw te worden berecht en afgedaan en tot verwerping van het beroep voor het overige.

Het middel klaagt dat het hof het verweer dat het Openbaar Ministerie in de vervolging van de verdachte niet-ontvankelijk moet worden verklaard, ten onrechte, althans ontoereikend gemotiveerd heeft verworpen.

Het hof heeft aan de verwerping van het verweer ten grondslag gelegd zijn oordeel dat het namens de verdachte opgestelde aangiftebiljet over het jaar 2002 niet kan gelden als een '(tijdige) aangifte als bedoeld in de wet'. Dat oordeel van het hof is juist. Een niet binnen de ingevolge artikel 9 AWR bepaalde termijn ingediend aangiftebiljet waarmee de inspecteur bij de aanslagoplegging geen rekening heeft kunnen houden, kan immers niet gelden als een bij de belastingwet voorziene aangifte als bedoeld in artikel 69 lid 2 (oud) AWR.

Het feit dat de verdachte over het jaar 2002 geen aangifte heeft gedaan, kan op zichzelf onder de delictsommschrijving van het eerste lid van artikel 69 (oud) AWR worden gebracht. Dit houdt evenwel niet tevens in dat sprake is van de in het vierde lid van dat artikel bedoelde samenloop. Het indienen van een bezwaarschrift met gebruikmaking van een (al dan niet) onjuist/onvolledig ingevulde aangiftebiljet, is immers niet een feit dat onder het eerste lid van dat artikel valt. In zoverre faalt het middel.

Ook voor zover het middel betoogt dat vervolging op grond van artikel 69 lid 1 (oud) AWR in verbinding met artikel 68 lid 2 onder a (oud) AWR had kunnen plaatsvinden, faalt het. De bedoelde delictsommschrijving ziet op het onjuist aan de inspecteur verstrekken van de in

artikel 68 lid 2 onder a AWR bedoelde inlichtingen, gegevens en aanwijzingen door degene die daartoe 'desgevraagd' ingevolge artikel 47 lid 1 AWR verplicht is. Die omstandigheid doet zich hier niet voor.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 28-06-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:1333

Zaaknummer: 15/01891

Rechters: A.J.A. van Dorst, E.F. Faase en M.J. Borgers

Advocaten: B.P. de Boer

Wetsartikelen: 69 AWR

RECHTSPRAAK

Verskillende klachten in zaak waarin opgehangen vuurwerkbom aan flitspaal bij ontmanteling explodeert, waarna letsel ontstaat bij medewerkers Explosieven Opruimingsdienst en een politiemedewerker.

Het middel klaagt over de verwerping van het verweer dat het ingetreden gevolg redelijkerwijs niet aan de verdachte kan worden toegerekend. Het voert daartoe aan dat het hof ten onrechte bij deze verwerping niet mede heeft betrokken dat de verdachte niet de beschikking had over het volledige onderzoeksrapport van de Explosieven Opruimingsdienst (EOD) en dat de verdediging daardoor onvoldoende gelegenheid heeft gekregen de ketens die hebben geleid tot het ingetreden gevolg te toetsen.

In het voorgaande ligt als oordeel van het hof besloten dat het in het middel bedoelde verweer dient te worden verworpen aangezien het ontstane letsel redelijkerwijs als gevolg van de bewezenverklarde gedragingen aan de verdachten kan worden toegerekend. Het hof heeft daarbij mede in aanmerking genomen dat voor de verdachten was te voorzien dat anderen zich met het explosief zouden bezighouden en daarbij mogelijk een fysieke stimulus op het explosief zouden uitoefenen. Dat oordeel is toereikend gemotiveerd. De omstandigheid dat de EOD in het belang van de effectiviteit van haar optreden en de veiligheid van haar medewerkers een deel van haar interne, aan het procesdossier toegevoegde onderzoeksrapport onleesbaar heeft gemaakt door dit zwart te maken, noopte het hof niet tot een nadere motivering van zijn oordeel. Daarbij neemt de Hoge Raad in aanmerking dat het hof bij zijn beoordeling van het op de overlegging van het volledige rapport betrekking hebbende verzoek, heeft vastgesteld dat ‘alleen de passages die zien op de werkwijze van de EOD, aanrijtijden, het gebruik van hulpmiddelen e.d. onleesbaar zijn gemaakt’ en dat ‘[m]ogelijke onvolkomenheden in de ontmantelingsprocedure (...) van dit onleesbaar maken gespaard [zijn] gebleven’.

Het middel faalt.

Het middel komt op tegen het onder 4 subsidiair bewezenverklarde medeplegen van een poging tot het opzettelijk tweewegbrengen van een ontploffing, terwijl daarvan levensgevaar of

gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander te duchten is. In de eerste plaats klaagt het middel dat het bewezenverklaarde opzet ontoereikend is gemotiveerd. Voorts komt het middel op tegen het kennelijke oordeel dat sprake is van een begin van uitvoering.

Het middel steunt in de eerste plaats op de opvatting dat het opzet van de verdachte niet alleen moet zijn gericht op het teweegbrengen van een ontploffing maar tevens op het bewezenverklaarde te duchten levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel. Die opvatting is in haar algemeenheid onjuist, omdat bedoeld gevaar ten tijde van het teweegbrengen van de ontploffing naar algemene ervaringsregels voorzienbaar moet zijn geweest, zodat niet van belang is dat de dader zelf dat gevaar wellicht niet heeft voorzien (vgl. HR 17 februari 2009, ECLI:NL:HR:2009:BG1653, NJ 2009/120). Dat geldt ook indien het, zoals in het onderhavige geval, gaat om een poging tot het teweegbrengen van een explosie. Dat het hof oordeelde dat bedoeld gevaar in het onderhavige geval naar algemene ervaringsregels voorzienbaar is geweest, is, gelet op hetgeen het hof in de bewijsvoering heeft vastgesteld, niet onbegrijpelijk. Het middel faalt in zoverre.

Het middel klaagt dat het hof aan de opgelegde schadevergoedingsmaatregelen in totaal meer vervangende hechtenis heeft verbonden dan wettelijk is toegestaan.

Het hof heeft de verdachte de verplichting opgelegd tot betaling aan de Staat ten behoeve van de benadeelde partijen [slachtoffer 1], [slachtoffer 2], [slachtoffer 3] en Politie Hollands Midden van respectievelijk € 68.250, € 11.026,46, € 402 en € 869,35 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door respectievelijk 345, 90, 8 en 17 dagen hechtenis.

Ingevolge artikel 36f lid 5 Sr in verbinding met artikel 24c lid 1 Sr dient de rechter bij het opleggen van de verplichting tot betaling aan de Staat van een som gelds ten behoeve van het slachtoffer voor het geval dat noch volledige betaling noch volledig verhaal van het verschuldigde bedrag volgt, te bevelen dat vervangende hechtenis zal worden toegepast. Die vervangende hechtenis mag in een geval als het onderhavige waarin sprake is van samenloop als bedoeld in artikel 57 Sr, op grond van artikel 60a Sr in verbinding met artikel 24c lid 3 Sr ten hoogste een jaar bedragen.

Uit het vorenoverwogene volgt dat het middel terecht is voorgesteld. De Hoge Raad zal zelf de duur van de vervangende hechtenis aldus verminderen dat is voldaan aan het wettelijk bepaalde maximum van een jaar.

Het middel klaagt dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM in de cassatiefase is overschreden omdat de stukken te laat door het hof zijn ingezonden.

Het middel is gegrond. Dit moet leiden tot vermindering van de aan de verdachte opgelegde

gevangenisstraf van 36 maanden.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de duur van de opgelegde gevangenisstraf en de bij de aan de verdachte opgelegde verplichtingen tot betaling aan de Staat bevolen vervangende hechtenis, vermindert de duur van de opgelegde gevangenisstraf in die zin dat deze 34 maanden belooft, bepaalt dat het aan de Staat te betalen bedrag van € 68.250 ten behoeve van [slachtoffer 1] bij gebreke van betaling en verhaal wordt vervangen door 309 dagen hechtenis, bepaalt dat het aan de Staat te betalen bedrag van € 11.026,46 ten behoeve van [slachtoffer 2] bij gebreke van betaling en verhaal wordt vervangen door 50 dagen hechtenis, bepaalt dat het aan de Staat te betalen bedrag van € 402 ten behoeve van [slachtoffer 3] bij gebreke van betaling en verhaal wordt vervangen door 2 dagen hechtenis, bepaalt dat het aan de Staat te betalen bedrag van € 869,35 ten behoeve van Politie Hollands Midden bij gebreke van betaling en verhaal wordt vervangen door 4 dagen hechtenis en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 28-06-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:1335

Zaaknummer: 15/00083

Rechters: W.A.M. van Schendel, V. van den Brink en A.L.J. van Strien

Advocaten: R.J. Baumgardt

Wetsartikelen: 24c Sr, 36f Sr en 157 Sr

ANNOTATIE

**Annotatie bij Hoge Raad 26 april 2016,
ECLI:NL:HR:2016:733.**

mr. dr. B.J.V. Keupink

Op 26 april 2016 wees de Hoge Raad een overzichtsarrest over feitelijk leidinggeven (artikel 51 Sr). Het is geen arrest waarin een bepaalde richting wordt ingeslagen. Het is een arrest waarin een overzicht wordt gegeven van jurisprudentie tot dusver. Overigens betreft het hoofdzakelijk jurisprudentie uit de jaren tachtig – in die periode is het leerstuk van feitelijk leidinggeven met name ontwikkeld.

De in het leerstuk door de Hoge Raad ontwikkelde regels zijn helder op een rij gezet in de overwegingen 3.1.1-3.5.3. Onder meer wordt herhaald dat voor een veroordeling voor feitelijk leidinggeven, wel is vereist dat een strafbaar feit is begaan door de rechtspersoon, maar niet is vereist dat deze rechtspersoon ook wordt vervolgd. Evenmin is voor de Hoge Raad vereist dat de feitelijk leidinggever een dienstverband heeft bij de rechtspersoon. Verder is het mogelijk feitelijk leiding te geven aan een deelnemingshandeling, begaan door een rechtspersoon. Bovendien kunnen in de opvatting van de Hoge Raad verschillende personen worden aangemerkt als feitelijk leidinggever ten aanzien van één verboden gedraging van de rechtspersoon. Ook rechtspersonen kunnen feitelijk leidinggever zijn.

Een aantal punten valt op. Allereerst is de toelichting door de Hoge Raad voor het wijzen van een overzichtsarrest rond het leerstuk van de feitelijk leidinggever, opvallend. De Hoge Raad laat weten dat dit gecompliceerde thema in recente rechtspraak weinig aan bod is gekomen (r.o. 3.1.1). Vervolgens licht de Hoge Raad toe dat hij ‘enkele opmerkingen’ zal maken over het feitelijk leidinggeven en dat deze opmerkingen ‘geen compleet overzicht’ vormen, maar beogen om op ‘hoofdlijnen een verduidelijking van het beslissingskader te bieden’. Ook houdt de Hoge Raad – uiteraard – een slag om de arm door op te merken dat bij de toepassing van het gegeven kader veel zal afhangen van de precieze feiten en omstandigheden van het geval. Hoewel het enerzijds begrijpelijk is dat de Hoge Raad ruimte wil houden om waar gewenst af te wijken van het eigen kader, is het toch ook lichtelijk teleurstellend dat de Hoge Raad opmerkt dat het geboden overzicht niet compleet is. Als de Hoge Raad dan toch overgaat tot

het opstellen van een overzicht, mag misschien wel worden verwacht dat dat compleet is.

De vraag rijst of misschien nog andere redenen denkbaar zijn, die maken dat de Hoge Raad juist nu met het overzicht komt. Een andere reden is misschien gelegen in het, de laatste jaren nationaal en internationaal steeds luider klinkende, geluid om naast rechtspersonen ook leidinggevers aan te pakken. Daarnaast komt nog het bestuursstrafrecht waarin de figuur van de feitelijk leidinggever weliswaar is overgenomen uit het strafrecht, maar waar de toepassing ervan nog lang niet altijd vlekkeloos verloopt.

Een tweede punt dat opvalt in deze uitspraak is dat aan het opdrachtgeven als evenknie van het feitelijk leidinggeven, geen letter wordt besteed. Dat is aan de ene kant begrijpelijk aangezien het opdrachtgeven in de praktijk nauwelijks aan bod komt, maar anderzijds was er misschien iets voor te zeggen dat de Hoge Raad dan duidelijk zou maken dat inderdaad het opdrachtgeven hetzij 'simpelweg' onder feitelijk leidinggeven moet worden gerubriceerd, hetzij inmiddels is verworpen tot een nagenoeg dode letter.

Een ander opvallend punt betreft de terminologie voor wat betreft het constateren dat door de rechtspersoon een strafbaar feit wordt begaan voorafgaand aan het toekomen aan de vraag over het feitelijk leidinggeven door de feitelijk leidinggever. In de jurisprudentie tot dusver en in deze uitspraak heeft de Hoge Raad het vrij consequent over het eerst moeten 'vaststellen' van het feit dat door de rechtspersoon in kwestie een strafbaar feit zou zijn begaan. Het is niet duidelijk wat wordt bedoeld met dat 'vaststellen'. Het is de vraag – misschien een wat al te academische, maar dan nog – in hoeverre dit betekent dat moet worden 'bewezen', in overeenstemming met het wettelijk systeem van bewijsmiddelen (artikel 338 e.v. Sv), dat de rechtspersoon een strafbaar feit heeft begaan. Het zou helpen als de Hoge Raad op dit punt in de toekomst een licht zou kunnen schijnen.

Het vierde punt dat van belang is aan deze uitspraak, naast vanzelfsprekend het nuttige overzicht voor wat betreft het feitelijk leidinggeven, is dat de Hoge Raad en passant stilstaat bij het opzet van rechtspersonen. Het opzet van rechtspersonen kan namelijk op verschillende manieren worden vastgesteld. Het kan volgens de Hoge Raad zijn dat het opzet van een natuurlijk persoon aan een rechtspersoon wordt toegerekend, het kan ook zijn dat het opzet van een rechtspersoon onder omstandigheden bijvoorbeeld kan worden afgeleid uit het beleid van de rechtspersoon of uit de feitelijke gang van zaken binnen de rechtspersoon. Het is niet onprettig dat de Hoge Raad dit heeft meegenomen in zijn overwegingen: het onderstreept dat bij opzetdelicten niet alleen kan worden volstaan met het vaststellen van daderschap, maar dat ook de subjectieve zijde moet worden onderzocht. Wat misschien wel nog had kunnen worden toegevoegd, is de mogelijkheid dat het opzet bij een rechtspersoon ook kan volgen uit verschillende onderdelen van opzet die bij verschillende natuurlijke personen, of

rechtspersonen of in het licht van gevoerd beleid aanwezig is, ook wel bekend als het 'gefragmenteerde' opzet.

Het vijfde en laatste punt dat ik kort wil aanstippen betreft de passieve variant van het feitelijk leidinggeven. De passieve variant, staat naast de actieve variant. Het actieve feitelijk leidinggeven kan voor de Hoge Raad bestaan (i) uit het leidinggeven in de gebruikelijke zin van het woord, of (ii) uit het door de feitelijk leidinggever gevoerde beleid (bijvoorbeeld als bestuurder), waarvan de verboden gedraging begaan door de rechtspersoon, het onvermijdelijke gevolg is, of (iii) uit het leveren van een zodanige bijdrage aan een complex van gedragingen en het daarbij nemen van een zodanig initiatief dat de verdachte geacht moet worden aan die verboden gedraging feitelijk leiding te hebben gegeven. Daarnaast staat het passieve feitelijk leidinggeven, waarin sprake is van de situatie dat de verboden gedraging van de rechtspersoon door de feitelijk leidinggever zodanig is bevorderd dat van feitelijk leidinggeven kan worden gesproken. De Hoge Raad overweegt dat daarvan 'in het bijzonder' sprake kan zijn bij een verdachte die bevoegd en redelijkerwijs gehouden is maatregelen te treffen ter voorkoming of beëindiging van verboden gedragingen en die zulke maatregelen achterwege laat. Hier valt op dat de Hoge Raad met de woordkeus 'in het bijzonder', kennelijk ruimte openlaat voor andere criteria naast de Slavenburg-criteria (r.o. 3.5.2). Wat die andere criteria zouden inhouden, moet worden afgewacht.

Voorgaande opvallende punten laten onverlet dat de uitspraak van 26 april 2016 een bruikbaar overzicht biedt van staande jurisprudentie voor wat betreft het feitelijk leidinggeven. Meer van dit soort arresten zijn zeker welkom.

RECHTSPRAAK

De bewezenverklaring van belediging kan niet zonder meer worden afgeleid uit de gebezigde bewijsmiddelen.

Het middel klaagt dat de bewezenverklaring van het onder 2 tenlastegelegde niet uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid.

Aangezien de bewezenverklaring, voor zover inhoudende dat het feit in het openbaar te Rotterdam is begaan, niet zonder meer kan worden afgeleid uit de gebezigde bewijsmiddelen, is de bestreden uitspraak in zoverre niet naar de eis der wet met redenen omkleed.

Het middel is terecht voorgesteld.

Het middel klaagt over de gestelde bijzondere voorwaarde.

In aanmerking genomen dat de verdachte ten tijde van de uitspraak in hoger beroep meerderjarig was, had op grond van het toen toepasselijke artikel 77aa lid 4 Sr slechts aan een reclasseringsinstelling als bedoeld in artikel 14d lid 2 Sr opdracht kunnen worden verleend om toezicht te houden op de naleving van de bijzondere voorwaarde en de verdachte daarbij hulp en steun te verlenen. De Hoge Raad zal dit verzuim niet herstellen omdat het aan het hof is om, mede in het licht van de meerderjarigheid van de verdachte, te oordelen over het nut en de noodzaak van het stellen van bijzondere voorwaarden.

Voor zover het middel klaagt over voormeld verzuim, is het terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak maar uitsluitend wat betreft de beslissingen ter zake van het onder 2 tenlastegelegde en de strafoplegging, wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Den Haag, opdat de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 07-06-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:1114

Zaaknummer: 15/00895

Rechters: A.J.A. van Dorst, J. de Hullu en E.S.G.N.A.I. van de Griend

Advocaten: L.E.G. van der Hut

Wetsartikelen: 14d Sr en 261 Sr

RECHTSPRAAK

Verhoor niet stilleggen na verzoek van verdachte advocaat te raadplegen vormverzuim in de zin van artikel 359a Sv?

Het middel klaagt over de verwerping door het hof van een tot bewijsuitsluiting strekkend verweer. Het berust onder meer op de opvatting dat sprake is van een vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv, aangezien de verbalisanten tijdens het verhoor dat plaatsvond op 7 november 2012 ten onrechte geen gevolg hebben gegeven aan het verzoek van de verdachte om zich tijdens dat verhoor in verbinding te mogen stellen met zijn raadsman.

Het gaat in dit geding om het volgende. De verdachte is per brief uitgenodigd te verschijnen op het politiebureau in verband met verdenking van een zedendelict. De verdachte heeft in de dagen voordat hij voor verhoor op het politiebureau is verschenen contact gehad met zijn raadsman. De verdachte is op het politiebureau op 5 november 2012 om 10.12 uur aangehouden. Hem is voorafgaande aan zijn eerste verhoor door de politie de gelegenheid geboden een advocaat te raadplegen; daarvan heeft hij ondubbelzinnig afstand gedaan. Het proces-verbaal van aanhouding houdt in dat verband nog in dat de verdachte het verhoor wenste te starten 'en op een later moment contact wenste te hebben met zijn advocaat'. De verdachte heeft in het politieverhoor op 6 november 2012 verklaard dat hij in de middag van 5 november 2012 met zijn advocaat de zaak heeft doorgesproken. De verdachte heeft tijdens zijn vierde verhoor door de politie op 7 november 2012 tweemaal verzocht om contact met zijn advocaat. Nadat de verdachte dit verzoek voor de eerste maal had gedaan, is het verhoor verdergegaan en is dit verzoek toen niet herhaald. Enige tijd nadien heeft de verdachte tijdens het verdere verhoor nogmaals verzocht om contact te mogen opnemen met zijn advocaat. Aan dit verzoek is geen gevolg gegeven.

Het oordeel van het hof, dat erop neerkomt dat noch artikel 28 Sv noch een andere rechtsregel gebiedt dat een politieverhoor direct wordt stilgelegd wanneer een verdachte tijdens zijn verhoor vraagt om zijn raadsman te raadplegen en dat de verbalisanten enige beoordelingsruimte toekomt bij de beantwoording van de vraag wanneer het verhoor dient te worden onderbroken, is juist.

Het middel is ongegrond voor zover het blijkt de toelichting berust op een andersluidende

opvatting.

Aan het oordeel dat in de gegeven omstandigheden de verbalisanten mochten doorgaan met het verhoor van de verdachte en dat dit geen schending oplevert van artikel 28 Sv en artikel 5 en 6 EVRM, heeft het hof in het bijzonder ten grondslag gelegd dat de verdachte zijn tweede verzoek 'na een pauze, waarin de verdachte de ruimte wordt gegeven tot nadenken' niet heeft herhaald op het moment dat het verhoor werd hervat.

In het licht van hetgeen door de verdediging is aangevoerd, waaronder dat de verdachte blijkens het proces-verbaal van het desbetreffende verhoor in verband met het tweede verzoek heeft verklaard 'Ik kan het niet en ik doe het niet. Ik ben te moe. Geradbraakt en ik wil graag mijn advocaat spreken' en dat de verdachte kort daarna heeft besloten zijn proceshouding te wijzigen, is het kennelijk oordeel van het hof dat aan de verdachte – zoals artikel 28 Sv vereist – 'zoveel mogelijk de gelegenheid is verschaft om zich met zijn raadsman in verbinding te stellen' zonder nadere motivering, die ontbreekt, niet begrijpelijk.

Het middel is derhalve in zoverre terecht voorgesteld.

Aantekening verdient het volgende. In gevallen als het onderhavige, waarin de aangehouden verdachte afstand heeft gedaan van zijn consultatierecht voorafgaand aan het eerste politieverhoor, zal de rechter aan de hand van de omstandigheden van het geval moeten beoordelen of het feit dat het politieverhoor niet is onderbroken om de verdachte desverzocht zijn raadsman te doen raadplegen een vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv oplevert en, indien wordt geoordeeld dat dit het geval is, welke gevolgen daaraan moeten worden verbonden. Daarbij zal de rechter onder meer in aanmerking kunnen nemen de aard en ernst van de beschuldiging, de gegevens waarover verdachte en de advocaat ten tijde van de consultatie konden beschikken, de inhoud van de verklaringen die verdachte eerder heeft afgelegd en het verloop van het verhoor.

Het middel is derhalve terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak en wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zittingsplaats Arnhem, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 07-06-2016

ECLI: ECLI:NL:HR:2016:1115

Zaaknummer: 15/01058

Rechters: W.A.M. van Schendel, Y. Buruma en A.L.J. van Strien

Advocaten: S.F.W. van 't Hullenaar

Wetsartikelen: 28 Sv, 359a Sv, 5 EVRM en 6 EVRM